



**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

De actu secundo intellectus Angeli, qui est intelligere. cap. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

soluione, Durandus quest. 8. num. 9. imo & ipse S. Tho. libro illo 2. contra gentes, capit. 97. & quest. 8. de veritate, artic. 6. ad 7. & art. 14. ad 6. Et confirmari potest primum, quia cognitio sui in Angelo nihil impedit aliarum rerum cognitionem, cum sit omnium earum fundamentum: cur ergo dicemus, Angelum ab ea aliquando cessare? Deinde si Angelus ab hac cognitione sui posset cessare: eodem modo ab omnibus aliis, non solum sigillatim, sed etiam simul vacare posset, quod videtur absurdum cum substantia viuens non debeat sine aliqua operatione vitæ esse. Postremo id probat S. Doctor art. 14. ad 6. quia Angelus cognoscit seipsum per suam essentiam, & ea semper informatur: ergo per illam semper intelligit: mitto alias rationes, quas affert S. Thom. 2. illo contra gentes, cap. 97. quia minoris momenti sunt.

Ego quidem non legi vllum ex Scriptoribus, qui oppositum doceat: nec est ratio vlla, quæ probet Angelum à cognitione sui cessare posse. Ceterum nec rationes adductæ oppositum efficaciter demonstrant, vt ex eorum soluione patebit. Ad primam responderi posset, non ideo Angelum à cognitione sui cessare, quia cognitione alicuius alterius rei impeditur: sed quia libere possit ab ea cessare: cum nihil sit, quod ad eam necessario moueat: intellectus enim non solum cessat à cognitione vnius rei, quia impediatur alterius rei cognitione: sed quia vult ab ea omnino cessare. Adde quod non satis probatur id, quod assumitur, nempe cognitionem sui in Angelo esse fundamentum aliarum intellectuum. Ad secundam rationem posset aliquis dicere nihil ob stare, quo minus natura pure intelligens, qualis est spiritus, cesset ab omni operatione vitæ quia omnis operatio huiusmodi est ei voluntaria aliter, quam in aliis viuentibus. Hæc enim habent operationes alias necessarias, à quibus cessare non possunt: sicut igitur animal potest ab omni operatione sensus naturaliter cessare: quid mirum, si Angelus ab omni intellectu notitia voluntarie vacare possit? Quomodo autem Angelus reducat ad primam cognitionem naturalem, iam diximus supra disp. 211. c. 6. & disp. 221. c. 3. in fine dicemus. De qua re nihil audeo Greg. desinire in 2. d. 11. in extremis verbis qu. vbi hanc erigit difficultatem. Deinde etiam posset quis ad secundam rationem respondere, non posse Angelum ab omni simul cogitatione cessare: bene tamen posse à qualibet particulari, vt in nostra imaginatione contingit, à qua omnino euellere non possumus omnem cogitationem: quamlibet tamen bene possemus. Tertia etiam ratio parum probat: nam quod Angelus semper informetur sua essentia: non satis est, vllam semper cognoscere: cum etiam ab initio creationis habeat species intelligibiles rerum ex sententia S. Thomæ, & tamen non semper res alias cognoscit: essentia autem Angeli, in eius etiam opinione est tantum loco speciei impressæ, quæ est principium cognitionis. Ratio tamen aliquid probaret, si essentia ipsius Angeli ei esset non species ad eliciendam notitiam, sed ipsa notitia, quod expresse negarunt S. Thomas, & alij, vt vidimus disputatione 198.

Ceterum nonnulli etiam Theologi non solum docent, Angelum à sui cognitione cessare non posse, sed neque à cognitione Dei naturali. In hac sententia videtur esse Caietan. & Capreolus locis allegatis, & sequuntur aliqui recentiores Theologi. Vasquez in 1. p. tom. 2.

logiæ professores: eam tamen non tam certam esse existimant, quam præcedentem. Probant primo, quia si Angelus seipsum cognoscit semper, sequitur, omne etiam illud ab eo cognosci, quod in ipso repræsentatur: sed Deus repræsentatur in essentia Angeli: ergo semper ab Angelo intelligitur. Secundo Angelus cognoscit seipsum comprehensione sui, ergo si semper seipsum cognoscit, cognoscet etiam habitudinem, quam ad Deum habet, ac proinde & ipsum Deum semper actu cognoscet. Tertio, ipsa essentia Angeli est veluti species & principium cognitionis, non solum sui, sed etiam Dei: ergo quæ ratione facit, vt Angelus seipsum semper consideret, faciet etiam, vt in Dei etiam consideratione semper maneat.

Ego vero neque in hac sententia firmum aliquod fundamentum video, cum præcedenti opinione, quæ satis ambigua est, nitatur: si tamen semel admittamus, Angelum in sui consideratione semper versari, recte inferitur, Deum etiam semper ab ipso cognosci, non quidem propter primam, & tertiam rationem, sed propter secundam: quia cum essentia Angeli ab ipso Angelo semper actu cognoscatur notitia comprehensionis non potest non actu seipsum vt creaturam & facturam Dei considerare, ac proinde Deum ipsum actu cognoscere: nam intellectus, qui concipit rem, sicut est, non potest in ea concipere vnum sine alio, præsertim si ea realiter non distinguantur, vt disp. 116. cap. 2. dictum est: habitudo autem Angeli, quæ refertur ad Deum, non distinguitur ab Angelo realiter, nec ex natura rei, tum etiam ex iis quæ distinguuntur realiter, non potest Angelus vnum sine alio considerare, sed principium cognoscendi naturaliter, & non libere inclinat intellectum ad intelligendum tam vnum, quam aliud: huiusmodi autem est essentia Angeli, quæ si superior sententiam sequamur, ita naturaliter inclinat Angelum ad cognoscendum seipsum, vt à sui consideratione vacare nequeat. Quare nec in hac, nec in præcedenti difficultate aliquid certi haberi potest, tamen si sententia communis se ipsa placibilis, & satis probabilis sit.

Tertio addunt aliqui, Angelum in consideratione huius vniuersi semper versari: huius tamen nullum video fundamentum sicut neque opinionis Durand. qui affirmat, omnia entia naturalia ab Angelo semper actu cognosci, vt sequenti disputatione dicam.

ARTICVLVS II.

Vtrum Angelus simul possit multa intelligere.

AD secundum sic proceditur. Videtur, quod Angelus non possit simul multa intelligere. Dicit enim Philosophus 2. Topicorum quod contingit multa scire, sed vnum tantum intelligere.

2. Præterea. Nihil intelligitur nisi secundum quod intellectus formatur per speciem intelligibilem: sicut corpus formatum per figuram. Sed vnum corpus non potest formari diuersis figuris. Ergo vnus intellectus non potest simul intelligere diuersa intelligibilia.

ccc 2 3. Præ-

Quid sententiam in hac re.

Infra qu. 85. & art. 4. 2. d. 3. qu. 3. art. 2. Et 2. d. 14. art. 1. qu. 4. & 1. con. cap. 55. Et veri qu. 8. art. 4. & quod. 7. qu. 1. art. 2.

3. Præterea. Intelligere est motus quidam: nullus autem motus terminatur ad diuersos terminos. Ergo non contingit simul multa intelligere.

Sed contra est quod dicit Augustinus, 4. super Genes. ad litt. Potentia spiritualis mentis angelicæ cuncta quæ voluerit, facillime simul comprehendit.

Respondetur dicendum, quod sicut ad unitatem motus requiritur unitas termini, ita ad unitatem operationis requiritur unitas objecti. Contingit autem aliqua accipi vltra, & vltra: sicut partes alicuius continui. Si enim vnaquæque per se accipitur, plures sunt. Vnde & non vna operatione, nec simul accipiuntur per sensum & intellectum. Alio modo accipiuntur secundum quod sunt vnum in toto. Et sic simul vna operatione cognoscuntur, tam per sensum quam per intellectum, dum totum continuum consideratur, ut dicitur in 3. de Anima, & sic etiam intellectus noster simul intelligit subiectum & prædicatum prout sunt partes vnius propositionis, & duo comparata secundum quod conueniunt in vna comparatione. Ex quo patet quod multa secundum quod sunt distincta non possunt simul intelligi, sed secundum quod vniuntur in vno intelligibili, sic simul intelliguntur. Vnumquodque autem est intelligibile in actu secundum quod eius similitudo est in intellectu. Quæcunque igitur per vnam speciem intelligibilem cognosci possunt, cognoscuntur vt vnum intelligibile. Et ideo simul cognoscuntur. Quæ vero per diuersas species intelligibiles cognoscuntur, vt diuersa intelligibilia capiuntur. Angeli igitur ea cognitione qua cognoscunt res per verbum, omnia cognoscunt vna intelligibili specie quæ est essentia diuina. Et ideo quantum ad talem cognitionem omnia simul cognoscunt: sicut & in patriâ non erunt volubiles nostræ cogitationes ab aliis in alia euntibus atque redeuntibus, sed omnem scientiam nostram simul vno conspectu videbimus: vt Augustinus dicit in 15. de Trinitate capite 16. ea vero cognitione qua cognoscunt res per species innatas, omnia illa simul possunt intelligere quæ vna specie cognoscuntur: non autem illa quæ diuersis.

Ad primum ergo dicendum, quod intelligere multa vt vnum est, quoddammodo vnum intelligere.

Ad secundum dicendum quod intellectus formatur per intelligibilem speciem, quam apud se habet. Et ideo sic potest vna specie intelligibili multa simul intel-

ARTIC. II.

ligibilia intueri, sicut vnum corpus per vnam figuram potest simul multis corporalibus assimilari.

Ad tertium dicendum, sicut ad primum.

CONCLVSIO est: Quæcunque cognoscuntur per modum vnius etiam si plura sint, possunt ab angelis cognosci: plura tamen vt plura non possunt cognosci simul. Quid vero sit plura per modum vnius, aut per modum plurium simul cognosci, sequenti computatione explicabitur.

DISPUT. CCXX.

Vtrum Angelus possit plura per modum plurium, an solum per modum vnius cognoscere.

Plura non nisi per modum vnius simul ab angelis cognosci posse varie Theologi defendunt. cap. 1.

Probabilior sententia. cap. 2.

Respondetur argumentis, quæ videntur opposita prædictis. cap. 3.

CAPVT I.

Plura non nisi per modum vnius simul ab angelis cognosci posse. vnde Theologi defendunt.

Non pauci Theologi cum S. Thomaso sentiant, plura non posse ab angelis intelligi, cognosci nisi per modum vnius. Ita sentit videtur doctor Angelicus in hoc articulo, & 1. contingit. cap. 55. & 2. contra gentes. cap. 101. & quæst. 8. de veritate articulo 14. in corpore, & ad 6. quæst. sequuntur Caietanus & Ferrariensis locis allegatis. Aegidius in tractatu de angelorum cognitione quæst. 2. in 2. distinctione 3. parte 2. quæstione 2. articulo 3. Duns Scotus in 2. d. 8. quæstione 8. nu. 7. & Capreolus eadem distinctione quæstione 2. articulo 1. post nonam conclusionem, & articulo 3. solutione 2. & 3. contra eandem conclusionem. Fundamenta huius sententiae sic vniuersim accipere inferius adducemus in quarto modo capitulandam illam: qui enim eam sequuntur non eodem modo ipsam defendunt. Quare & singulos modos, quibus illam explicant, distinde recensitemus.

Primus modus est Aegidij loco citato, quidam cet., intelligi quidem posse plura per modum plurium, hoc est, vt omnino diuersa inter se, & in ordine, si tamen intelligantur diuerso modo: non si eodem modo intelligantur, non possunt, inquit Aegidius, intelligi plura, nisi per modum vnius intelligi: autem plura diuerso modo, & eodem, contingit tripliciter (inquit ille) primo quando videtur vnum per essentiam, aliud per speciem additam essentiae, hoc modo intelligit Angelus seipsum per suam essentiam, & creaturam per speciem additam essentiae. Secundo quando vnum cognoscitur per gratiam, aliud per naturam: sic videtur Deus a Beatis per gratiam, & creaturæ per naturam. Tertio quando vnum principaliter, aliud autem minus perfecte, per consequenter cognoscitur: hoc pacto cognoscitur subiectum, & prædicatum: causa & effectus: subiectum & accidentia: ex his enim prius in vnoquoque ordine cognoscitur principaliter, postea minus autem minus perfecte & consequenter: creatura

Lib. 14. de Trin. cap. 16. circa finem, 80m. 3.